

REDACTIA
 ARAD, B. FERENC-UTOSA NR. 20.
 ADMINISTRATORUL
 P. M. S. UNGARIA:
 Pretul: 20 cor.
 Anual: 10 ..
 Semestrial: 5 ..
 Trimestrial: 2 ..
 Vârta de Duminecă pe an
 4 corone.
 Factura lunară și săptămă-
 nală se plătește în avans.
 Anunțurile se plătesc în avans.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
 Arad, Doak Ferenc-utosa nr. 20

INSERȚIUNILE:
 de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.
 de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 593
 Scrierile nefrancate nu se primesc

Uneliri socialiste.

De mai multă vreme niște oameni părăsesc de pe la Budapesta umbra satele române să facă — socialisti — în fruntea comună Șiria au și vreau să țină adunare mare, cerând pentru acest scop Casa Națională. Primarul d'acolo însă, care tot'odată este și președintele comitetului parohial, Nicolae Lazărescu, nu a dat sala și astfel pârlițit aceia de Jidani au plecat, să-și încerce norocul în alte părți.

Sunt mai multe săptămâni d'atunci. Na trecu însă o singură zi fără să nu auzim câte ceva despre unelirile socialiste. Acei apostoli (?) țaraie bine și au luat d'arândul satele de sub podgorie, căutând să scrie pe Români în partidul socialist. Mai zilele trecute ei au fost prin cercul Târnovei și ca să prostească pacnicul nostru popor, au spus că sunt *fii lui Avraam* și, după cum au făcut kossuthiștii la alegerile din urmă prin Bihor, au îndemnat câte toate celor cari se vor înscrie în partidul socialist-democratic. În zilele acestea toate magistrușii din Arad au făcut sgomot în jurul primarului comitatului nostru, iar în țară grozav socialismul. La Galpas și Vadas s'au și întemeiat tovarășii socialiste și prin multe alte sate ar fi umblând apostolii acestor învățături.

Am auzit și noi despre acești apostoli. Niște străini, cari umblă să prostească Români din giurul Salontei mai ales acum, că la 12, 13, 14 și 15 Aprilie nou se va ține acolo congres socialist, și căpeteniile dela Budapesta niște Jidani cari vor să ajungă deputați și despre cari baronul Kaas a spus în Dieta că sunt spionii guvernului ar voi să strângă acolo lume bună, ca să poată zice că toate neamurile din țară jură pe evanghelia socialistă.

Pentru a ademeni și mai mult pe Români, Ovreii aceștia nerușinați au scos și două foi românești, amândouă epice de nis, «Votul Poporului» și «Votul Poporului», scriind într-esele câte mări și late și înfățișând pe socialistii ca singurii cari iubesc — poporul, singurii mântuitori de toate relele.

Avem însă nădejdea că nu se vor găsi între Români proști cari să creadă cuvintele unor golanți. Dar însuși «Alkotmány» ni i-a descris pe socialistii din Budapesta, spunând că ei sunt niște pungași de rënd, fugiți dela lucru; că întreaga lor învățatură este — îndrăzneala de a înjura, că veseliți au ajuns numai prin spargerea ferestrelor și furtușagurilor ce săvârșesc când tot ei pun la cale tulburări de uliță atât în Budapesta, cât și în alte orașe.

Și despre arma lor de căpetenie vorbesc pe domni și vorbesc despre *împărțirea pădurilor și a isla-*

plătească atâta dare nici să dea atâția feciori la oștire.

Dar oare numai ei luptă pentru acest lucru? Oare țărâimea noastră nu vede pe frunțașii români luptând față în față, la fie-care adunare a comitatului, împotriva domnilor cari s'au instăpânit asupra noastră a tuturor și nu ne slugesc în măsura plăților grase ce le dăm, ci grijesc atât de rău de avutul nostru, încât Krivány era să fure până și cerneala de prin călimare?!...

Și să se gândească bine frații noștri dela sate la pățaniile bieților alegători români de prin Bihor, cari, admenii de niște Jidani, la alegerile din toamna anulului 1901 au ales kossuthiști, pentru-că așa li-s'ar fi spus: acum vine ear «domnia lui Kossuth», vor putea fierbe rachiul fără a mai cere slobozenie dela finanț; vitele le pot pasce unde vor și nici dare nu vor mai plăti. Când colo Jidani s'au cam mai șters ear Români cari s'au luat după vorbele lor, au ajuns prin temniți, unde sufer de ani de zile!

Eată de ce ne simțim datorți să atragem luarea aminte a sătenilor noștri asupra unelirilor socialiste și să-i îndemnăm ca ajungând între ei Ovreiașii socialiști de prin Budapesta, să le întoarcă spatele... Că e vreme percută ori ce stat la vorbă cu acești șarlatani, cari nu binele Românilor îl caută, ci propagă socialismul pentru-că sunt plătiți... Sunt plătiți de cei căror bine le merge numai când e zăpăceală între oameni.

E destul să ne aducem aminte ce s'a petrecut printre Unguri înainte cu vre-o cinci ani, când socialiștii din Budapesta au prostiț sate ungurești până la așa grad, că nefericiții de săteni cu adevărat s'au pus împotriva legilor, s'au răsculat asupra primăriilor, până ce au venit ostașii de i-au potolit, înecând în sânge toată mișcarea.

La biserică și școală, frați Români, ear nu la adunări socialiste!

Russu Șiriani.

Serbătorile noastre nesocotite! Vestim cu părere de rău că pe ziua de 16 Aprilie n. reșei viștă sunt chemați pe 13 zile exercițiu de arme. Tocmai de sfintele serbători. Și suntem un neam întreg care e nesocotit astfel, pe când ziua lungă a Ovreilor e tare respectată în miliție.

Ear ordinul de chemare sub arme pe sfintele serbători este dat de comandantul corpului de armată, Escelența Sa dl. Feldmareșal Schwitzer din Timișoara. Aflăm că alegătorii români din cercul Josășelului vor stărui ca deputatul lor Dr. G. Sombati să interpeleze în Dieta.

Congresul latin. Mercuri se va deschide la Roma întâiul congres al neamurilor latine (Italieni, Francezi, Portugali, Spanioli și Români). Vor lua parte frunțașii tuturor popoarelor latine. Se vor duce mulți și din Rouânia.

Serviciul de doi ani în miliție.

Folle din Viena spun că M. Sa prea bunul nostru monarch a dat ordin ministerului comun de războiu să întocmească un proiect de lege pe care ministrii Săi să-l înfățișeze la toamnă celor două parlamente: din Budapesta și Viena, proiect în virtutea căruia pe viitor serviciul militar să fie numai de doi ani.

Nu ne indoim, că știrea aceasta va produce mare bucurie. Va fi însă veselie deosebită atunci, când vestea de acum va fi un fapt îndeplinit. Căci, într'adevăr, cea mai mare jertfă ce face poporul este serviciul militar: să stea adică sutele de mii de tineri, când sunt mai buni de muncă, trei ani sub armă.

Reducându-se la doi ani această grea slujbă, s'ajută nu numai singuraticile familii, dar câștigă țara întregă, dar mai ales Tronul, dela care venind o asemenea ușurare, toți vor binecuvânta pe bătrânul împărat și Rege.

Pentru dreptul limbei.

Lupta bărbătească dată de Români în adunarea din urmă a congregațiunii comitatului Arad fără îndoială va fi purtată și în viitor, până la desăvârșita isbândă, până ce domni unguri dela cârmă se vor obișnui să cinstească legile și drepturile limbei românești.

Ca isbânda să nu întârzie, e de trebuință însă ca frunțașii români ai comitatului nostru să fie spriginiți în frumoasa și înălțătoarea lor luptă de întreaga Românie a comitatului. Mai presus de toate însă de membrii congregațiunii Aradului.

De aceea vestim încă de pe acum că Mercuri după Paști, la 9/22 Aprilie, să fie toți în Arad, la adunarea de primăvară a congregațiunii. Pentru-că, după cum știm, frunțașii noștri sunt hotărâți să urmeze cu lupta începută pentru respectarea drepturilor române la comitat, și peste tot, în nimic n'au să fie îngăduitori față de domni dela cârmă cari s'au obișnuit să nu țină socotință de sfintele noastre drepturi naționale.

Nici un membru român al congregației să nu rămână deci acasă, ci cu toții la luptă!

Szell se duce.

Așa scriu cele mai multe ziare. Și adevărul e, că ori cât cine-va s'ar strădui să apere poziția guvernului și s-o înfățișeze ca destul de tare, trebuie să mărturisească un lucru: încercătură mai mare cu greu e de închipuit. Cu Dieta de acum Szell, e lucru vădit, n-o mai poate duce, căci opoziția numai așa-i votează îndemnare pe patru luni, dacă guvernul își retrage proiectele de legi militare. Altfel nu. Szell a declarat însă că proiectele

militare trebuie să ajungă cât mai iute — legi.

Nu se va supune deci dorinței opoziției.

Îi rămâne dar să cârmuiască fără lege, ex-lex, cum se zice, ori să împărăție Dieta d'acum și să facă alte alegeri, nădăjduind că deputații cei noi nu-i vor face greutăți.

Nici cel mai încrezut dintre oamenii stăpânirii nu credem să aibă curajul să spună că o nouă alegere ar ieși bine pentru guvern. Dimpotrivă, opoziția — kossuthiștii mai ales — ar ieși mai tari din alegeri ear ceata guvernamentală ar slăbi.

Asta-i situația asupra căreia Szell a referat Mercuri M. Sale, Care l-a primit în audiență mai lungă.

Ce se va hotări: fi-va îngăduitor Tronul, ori urma-se-va luptă intru a zdrobi împotrivirea opoziției, vom vedea îndată după serbători, căci atunci Dieta se va redeschide earași și Szell va fi silit să mărturisească ce are de gând să facă: stă, ori se duce?!

Un album folositor.

Cu multă trudă și alergare, dar mai ales cheltuind din greu, dl profesor D. Comșa, presidentul Reuniunii agricole române din comitatul Sibiiului, a întocmit un album cu mostre din toate țesăturile, cositurile și împletiturile pe cari le știu face Româncele de pretutindeni. De luni de zile țărânce române istețe lucrează la desăvârșirea acestui plan.

În același timp dl Comșa a întocmit un album (desen în culoare) care să cuprindă toate modelele de covoare (velințe, cergi, pături) ce lucrează din lână țărâncele noastre.

Din toate părțile locuite de Români s'au trimis modele după cari să se ia copie, numai din părțile Crișului și de pe lunca și podgoria comitatului nostru nu s'au trimis.

Facem deci apel la protopopii noștri, și anume la George Popovici din Șiria, Dr. I. Trăilescu din Chișineu, C. Gurban din Boros-Ineu și I. Giorgia din Buteni să binevoiască a se interesa de cauza aceasta și prin preoții și învățătorii lor, ori chiar ei d'adrechtul, să îndemne țărâncele de pe acolo să trimită și ele modele pentru a se lua copie, rămânând, bine înțeles, ca lucrurile ce trimit să le fie înapoiate de dl Comșa după-ce s'a făcut aidoma pentru album. Vor trimite ce e mai frumos și mai caracteristic.

E chestie și de mândrie, ca provincia noastră să fie și ea reprezentată în acel album făcut pentru a se păstra cât vom trăi noi Români. Să trimită câte o velință frumoasă, ite și poale, precum și cămăși bărbătești brodate de țărânce. După câte-va săptămâni li-se vor retrimite lucrurile.

E o așa de frumoasă și laudabilă lucrarea dlui D. Comșa, încât să-și țină de fală ori-ce frunțaș român a contribui la desăvârșirea ei.

Afacerea Dreyfus.

Camera Deputaților din Franța a discutat validarea alegerii dlui Syveton.

În cursul discuției, dl Jaurés a protestat contra acuzației ce se aduce întregului partid republican, că ar fi sub influența străină, și apoi adaugă:

Ni-se tot spune că nu trebuie redeschisă afacerea Dreyfus, eu însă declar că nu trebuie să fim înșelați de manoperile naționaliștilor.

Oratorul își exprimă apoi uimirea sa pentru slăbiciunea guvernului în procesul dela Renes, în care ministerul public nici n'a apărut, cum era îndatorat, decizie a Curții de Casațiune, și apoi zice:

Este vorba de documentul cu inscripția „acea canalic de D-“ în privința căreia adversarii lui Dreyfus declarau că nota aceasta era răspunsul împăratului Wilhelm la borderou, dar că în fața amenințărilor Germaniei, a trebuit să se restituie ambasadei germane documentul răpit.

Oratorul discută autenticitatea documentului, și probază că el este fals. Proba ar fi chiar epitetul i juriis dat lui Dreyfus, în imprudența ce ar fi comis împăratul Wilhelm, — precum și faptul că împăratul Germaniei n'ar fi pus semnătura sa alături cu a lui Dreyfus. Colonelul Henry a comis acest fals, cel mai monstruos și cel mai colossal. Pentru a împiedeca ca acest fals să fie descoperit Henry a comis un al doilea, pentru ca să preîntâmpine afirmațiunea ambasadei germane că nu cunoștea pe Dreyfus. Henry a avut de complice la acest fals pe chiar marele Stat-major.

Dl Jaurés reamintește apoi pe larg campania de presă din timpul afacerii Dreyfus și asupra uneltirilor lui Esterhazy. El reamintește tot de odată somațiunea ce ordinară adresase dlui Millevoye, care afirmase existența notei împăratului Wilhelm, de a-i comunica numele persoanei, care i-o dăduse. Dl Millevoye invocase patriotismul său și refuzase a-i da concursul său pentru a redeschide afacerea Dreyfus.

Oratorul dă citire unei scrisori inedite a generalului Pellieux, adresată ministrului de războiu, după descoperirea primului fals al colonelului Henry, la 31 August 1898, și în care generalul se exprimă astfel:

„Fînd înșelatul oamenilor fără onoare și ne mai putînd eu avea încredere în niște țefi cari m'au silit să iau parte la o lucrare posată de falșuri, cer scrisoarea mea în pozițiune de retragere“. Scrisoarea era semnată: „generalul Pellieux“.

La citirea acestei scrisori, dl Brisson, care era pe acea vreme președinte al Consiliului, declară că n'a avut nici o cunoștință de dînsa (Explosiune de indignațiune pe toate băncile din stînga; deputații din această parte a Camerei se întorc spre partea în care e dl Cavaignac).

Dl Brisson declară că știa că dl Cavaignac era convins încă dela 14 August de primul fals al lui Henry, cu toate că nu l'a vestit decât la 30 August. Astăzi numai află de existența scrisoarei generalului Pellieux. Dl Cavaignac ar merita să fie sub pus acuzațiune (sgomot).

Dl Cavaignac se apără de a fi cunoscut falșul încă dela 14 August sau de a fi avut vre-o înțelegere cu generalul Mercier. Nu tăgăduște existența scrisoarei generalului Pellieux; crede însă că generalul a regretat-o după ce o scris o.

Dl Jaurés fiind obosit, cere continuarea discuției pe a doua zi.

Paris — Camera Deputaților. — A doua zi, Mercuri D. Jaurés își continuă discursul său asupra afacerii Dreyfus în mijlocul întreruperilor deputaților din dreapta, plîngându-se că scrisoarea generalului Pellieux, pe care a citit-o în ședința precedentă, n'a fost comunicată apărătorilor lui Dreyfus.

Oratorul relevă apoi că, după falșul colonelului Henry, generalul Mercier a recurs la un alt fals, la o scrisoare a împăratului Wilhelm (întreruperile continuă), și

adaugă că generalul Mercier și amicii săi arătau fotografiile ale acestor scrisori falșe tuturor aceluia, ale căror conștiințe turburate voiau să le liniștească.

Dl Jaurés termină declarînd guvernului ca să deschidă o anchetă administrativă în privința disimulațiunii și producțiunii unei falșe scrisori a împăratului Wilhelm, (vii aplause pe toate băncile din stînga).

Generalul André, ministru de războiu, declară că făcînd cercetări la ministerul său, a dat peste scrisoarea generalului Pellieux.

Ministrul citește acea scrisoare, al cărui text este identic cu acela comunicat de Dl Jaurés.

Generalul André termină declarînd că primește propunerea pentru o anchetă administrativă, care s'ar face însă cu asistența unui oare-care număr de magistrați (Aplause prelungite pe băncile din stînga).

Dl Cavaignac spune că generalul Pellieux și-a retras scrisoarea, care n'a figurat nici odată la ministerul de războiu.

Dl Brisson relevă că rămîne bine stabilit cum că Dl Cavaignac n'a comunicat scrisoarea generalului și celorlalți membri ai guvernului, din care făcea parte.

Dl Lasies protestă contra redeschiderii afacerii Dreyfus și își exprimă uimirea că generalul André se face complicele aceluia care voesc să dezorganizeze armata. D-sa dă citire unui scrisori a maiorului Cuignet prin care declară că depeșa colonelului Panizzardi, fostul atașat militar italian la Paris, echivalează cu o mărturisire formală a culpabilității lui Dreyfus și a complicității guvernului italian. Cere ministrului de războiu de a face să compară înaintea sa maiorul Cuignet, care ar putea da cu siguranță lămuriri precise asupra depeșei colonelului Panizzardi.

D-nii Brisson și Jaurés depun o ordine de zi prin care Camera ia act de declarațiunile guvernului.

Dl Ribot cere tragera, pur și simplu la ordinea zilei. El contestă ministrului de războiu dreptul de a face o anchetă judiciară.

Dl Combes, președintele consiliului, declară că nu voeste să redeschidă dosarul judecătoresc al afacerii, decât în prezența magistraților, spre a evita învinovățiri de sustragere sau de adăugare de acte.

Dl Chapuis depune o ordine de zi prin care se declară că Adunarea deputaților, încrezătoare în declarațiunile guvernului și hotărîtă a nu lăsa ca afacerea Dreyfus să iasă din domeniul judiciar, trece la ordinea zilei.

Această ordine de zi a fost adoptată cu 250 voturi contra 75.

Camera invalidează apoi cu 281 voturi contra 213 alegerea dlui Syveton și se amână pentru 19 Maiu.

DIN ROMÂNIA.

Banchetul în onoarea ministrului de finanțe Emil Costinescu. În seara de 5 Aprilie st. n. a avut loc în sala Edison din București banchetul dat de comercianți și industriași în onoarea dlui Emil Costinescu, ca semn de recunoștință pentru marea reformă a suprimării accizelor.

Sala era frumos decorată cu flori și ghirlande. La masa de onoare sed-au 15 persoane. Dl Costinescu avea la dreapta pe dl Assan, președintele camerei de comerț, iar la stînga pe dl senator A. Carp, ra portorul legii pentru desființarea accizelor.

S'au pronunțat mai multe toasturi, între cari dl Assan pentru rege, apoi pentru dl Costinescu, relevînd meritele ce și le-a câștigat prin introducerea aceluiași ra reforme. Dl Th. Ștefănescu, directorul Bancii Naționale, relevînd importanța industriei și comerțului, închină în sărătatea dlui Costinescu, frugași promovător al acestor reforme de înnoștrire națională. Au mai toastat d-nii Peride (Brăila), deputatul Gheorghiu, Gr. Ventura (în numele presei) pentru Costinescu, ca fost siarist. Pe urmă a luat cuvîntul dl Costinescu din al cărui toast ex tragem următoarele:

De ce muncim noi, se întrebă dl Costinescu? De ce muncim, începînd dela țeran și până la reprezentanții celor mai înalte clase sociale. Și dacă muncim, de ce

avuția noastră națională nu crește și emanciparea economică a țării nu se realizează?

Sunt două motive: una naturală, provenită din lipsa de timp și de mijloace, și cealaltă nenaturală, provenită din rătăcirea oamenilor.

Printre cauzele nenaturale primul loc îl ține strivirea simțurilor noastre naționale, cea mai mare a noastră nenorocire, care dă-torează de pe timpul domniilor fanarioți.

Nu vorbesc din spirit de xenofobie. Nu acest simțămînt mă domină. Sunt po-poare întregi, cari își datoresc fericirea și progresul elementelor străine, ca Anglia și Rusia, și chiar prosperitatea regatului nostru nu vine dela M. S. Regele Carol?

Să vină toți acei, cari vor să facă muncă cinstită. Sunt vrășmașii aceluia cari vin să prade țeara și să o exploateze în mod nedemn.

Fanarioții au plecat dar simțămintele de dispreț și neîncredere cătră tot ce e românesc a persistat și persistă încă.

Estă ceea-ce trebuie să dispară. Să dispară disprețul care domină asupra comerțului, industriei noastre și chiar asupra limbii românești.

Fac apel la patriotismul comercianților și industriașilor țării, ca să propage — idei sănătoase în cercurilor, idei cari să infiltreze în inima Românilor iubire cătră tot ce e românesc.

În această privință un elocvent exemplu ne vine dela M. S. Regina, care nu numai că e consolatoare suferințelor, ci și Angusta încurajatoare a industriei noastre naționale.

Să imitați cu toții exemplul grațioaselor noastre Suverane. Să faceți așa, ca avuțiile noastre să nu treacă peste hotare și această să poată obține iubind tot ceea ce e național și românesc.

Am desființat accizele; acum ne trebuie un nou regim vamal. Se vor ivi divergențe mari, se vor ridica muncitorii agrari. Datoria noastră însă e să-i scoatem din eroare și să le explicăm că protecționismul rațional ce vom adopta cu ocazia noului regim vamal, e cu totul în favoarea lor.

Să ne iubim țeara, iubire fără de care nu putem s'ajunge la nimic. Să îmbrățișăm cu toți acei cari vin să facă muncă cinstită și să excludem pe acei ce vor să ne spe-culeze.

Să ne doară inima de ori-ce banî dați peste frontarii fără necesitate și să facem așa ca să înceteze chiar necesitatea.

Să ne aduce disprețul de noi înșine și să cinătim activitatea economică sub ori-ce formă s'ar prezenta.

Beau pentru prosperitatea comerțului și a muncii, în onoarea a tot ce muncește și produce în astă țeară.

Un sat fără bărbați.

Judecînd după titlul de mai sus, ori-și-cine ar fi inclinat a presupune că e vorba despre un lucru de care ziarul scriu adesea așa, ca să distragă cititorii.

Și cu toate acestea este vorba de un lucru nu se poate mai trist și serios chiar din punct de vedere politic.

Căci satul de care e vorba — Ossikó, din comitatul Sáros — n'are bărbați din cauză că aproape toți s'au dus în Americă. Au rămas acasă numai căți-va moșnegi și copii, 30 la număr.

Ceea-ce dovedește că e mizerie înspăimîntătoare p'acolo. Altfel nu ne putem închipui de ce ar fugi, așa zicînd, din sat toți căți sunt de muncă...

Că e rău de tot prin acele părți slovacești, se dovedește și prin alt fapt, mărturisit tot de ziarul ungu-rești. În anul acesta dintre cei 5000 tineri din comitatul Sepus datori a se înfățișa să tragă sorți, 3000 au fugit în Americă.

Trei mii de ficioși fugiți de mi-liție dintr'un singur comitat, într'un singur an, asta e ceva ne mai auzit.

De va merge tot așa, anume: dacă stăpînirea ungurească nu se va îngriji ca Slovaci de p'acolo să aibă de lucru, dacă-i va năpăstui tot așa,

într'o bună dimineață ne putem pomeni că rămîn toate satele fără bărbați ear împăratul fără cătane...

Și aceasta nu e numai p'acolo dar în fecare zi citim că au emigrat din țeară cu grămada când de noi, când de colo, ș'anume număr de Slovaci, dar și Unguri și indeosebi Serbi, ceea-ce dovedește că răul este obșt.

Dela școlile de cadeti.

În Școala de cadeti, cu începerea anului școlar 1903/904 (pe la mijlocul lui Septembrie) se vor primi în cursul I al acestei școli militare vre-o 40 aspiranți. În cursul II, și III, se vor primi aspiranți numai înru cât vor fi locuri disponibile, ear în al VI-lea nu se fac primiri. Condițiile primirii se pot cere dela numita școală militară, trimițînd înainte 40 filerî, plus 5 filerî porto. Petițiile de primire sunt a se înainta la comanda școlii cel mai tîrziu până la 15 August 1903, nici într'un caz însă înainte de primirea certificatului de studii asupra întregului precedent. În condițiile de primire la școlile de cadeti c. și reg. intră cu anul viitor școlarii următoarele inovări: a) Procurarea obiectelor de înzestrare enumerate în regulamentul (6 garnituri de schimburi și mănuși și o păreche de cizme) nu se mai cere dela părinți sau tutorii aspiranților. b) Aspiranții lipsiți, avînd certificate de școală foarte bune, decă vor trece examenul de primire cu rezultat general foarte bun, nu vor avea să plătească taxa școlară pe an, decăt 24 coroane. Concursul pentru primirea în școlile de ofițeri în honvezi a apărut în zilele trecute. În cl. I. a școlii reale superioare de honvezi se școlă patru clase de gimnas sau școală reală sau civilă. În cl. I. a școlii „Ludovica“ se recer opt clase de gimnas sau școală reală. Sînt mai multe locuri gratuite, ap'artîndu-se taxa și cu taxa în treagă. Terminul de aplicare e 15 Mai a. c. Că ce se încrează, și condițiile mai pe larg la ori-care gimnas sau școală civilă. Concursul pentru primirea în institutul pentru creșterea fiilor orfanî pe ofițeri, pentru primirea în școlile reale militare, în cele două academiile militare, și în instituttele de creștere pentru fete de ofițeri se găsește la ori-ce școală normală, civilă sau poporană superioară.

ULTIME ȘTIRI.

Luptă pentru pîne.

Greva generală din Hollanda, care a fost pusă la cale spre a împiedeca proiectul de lege despre greva, așa se vede nu va reuși. Funcționarii căilor ferate, cei mai mulți au sistat greva, ear muncitorilor celorlalți încă li-s'a dus pofta de a face grevă. Camera nici nu s'a speriat de densi și a și votat paragraful priu din noul proiect.

Cu mult mai gravă pare a fi greva izbucnită în Roma, acolo deodată au sistat munca darîi, brutarii, bijerarii și angajații tramwayelor. Sistarea aceasta a lucrului este periculoasă pentru că în Roma în septem-briana patimilor afluența de străini este foarte mare și aceștia trebuie să provăzuți, pentru-ca numeroase existențe depind acolo dela banii străinilor. Dar și aici au mai cedat greviștii.

Greva este și în Basel, unde darîi au sistat munca și probă să vor urma lucrătorii altor branșe. S'au tuată pare a fi critică.

Alegerile sinodale din eparchia Aradului.

Au fost aleși în cercul:

Arad	Roman Ciorogariu *) Aurel Petrovici Dr. Sever Ispravnic.
Radna	Vasilie Beleş Sava Raicu Dr. I. Suci.
Şiria	George Popovici Russu Şirianu Aug. Boţoc.
Giula	Roman Ciorogariu Dr. N. Oncu Dr. G. Popoviciu.
Chişineu	Dr. I. Trăilescu M. Veliciu Dr. C. Ardelean.
Boroş-Ineu	C. Gurban G. Feier V. Goldiş.
Buteni	Ioan Georgia Dr. George Popa Dr. G. Popescu.
Hălmagiu	Ioan Groza P. Truţa Ioan Oncu.
Timişoara	Dr. T. Putici Em. Ungurisanu Dr. A. Cosma.
Vinga	I. Cimponeriu V. Babeş T. Margineanţ.
B. Comloş	P. Miulescu Dr. N. Opresan D. Mezin.
Lipova	Voicu Hamsea Dr. A. Halic V. Bogoiu.
Chiseteu	Gerasim Sărb Iosif Galu D. Dragonescu.
Birchiş	Augustin Hamsea Virgil Tomiciu Dr. Al. Marta.

Scrutiniile pretutindeni s'au petrecut în rînduială, numai în Arad s'a găsit un candidat căzut, vestitul solgă-birău Sever Bocşan, care nu s'a genat să stea la scrutinii şi când a văzut că zău, cade, fiind în neregulă protocolul dela Semlac, a început să facă gură. El era cu atât mai supărat, cu cât se adunase la Arad toate neamurile şi era să facă mare petrecere (arangeri erau Măglaş şi Rozvány Pista) de bucurie că ajunge în Sinod.

Nu-i vorba: odată fusese Severul taichit în Sinod: pe vremea când bătrânul Bocşan fusese protopop (la 1894), dar şi atunci a trebuit să stea neverificat trei ani, căci nici chiar Sinodul meşianist n'a îndrăznit să-l verifice şi la urmă i-a şi nimic mandatul, deoarece ce nu fusese ales în rînduială ci cumnatul s'e Ceontea i-a dat mandat nimiciind voturile d-lor R. Ciorogariu şi Russu Şirianu, cari avuseseră peste 900 voturi, iar Sever al taichit numai 200 şi ceva.

El, s'a isprăvit, stimabile francmason Sever, cu chilipirul d'ordinoară. La scrutinii din Arad bravul pretor Dr. George Popa a rostit următoarea vorbire:

Onorat colegiu de Scrutiniu!

Impedecat fiind din cauze binecuvîntate distinsul nostru fruntaş M. On. domn Dr. Nicolae Oncu intru de a conduce actual de scrutinii a alegerilor de deputaţi sinodali în cercul electoral al Aradului, Venerabilul nostru Consistoriu cu literile de sub Ar. ad 380,903 din 2 a lunel curente, a binevoit a mă esmite pe mine, în calitate de Comisariu Consistorial la acest scrutinii.

Din dragostea ce o am către sfînta biserică şi respectul ce-l păstrez faţă de înaltele noastre corporaţiuni bisericesti am primit această onorifică sarcină deşi nu fără oarec care nedumerire, căci acest act însemnat i-au premers atari întâmplări, cari

sunt în stare să disigure chiar şi pe cel mai idealist bărbat.

S'au aflat adică oamenii, cari fără să-şi dea seamă de ceea-ce vorbesc, au anticipat suspiciunea gravă, că la acest scrutinii ar fi să se facă lucruri nepermise şi contrare legii, şi a aşezămintelor noastre bisericesti.

Nu vreau să mă ocup mai pe larg de aceste vorbe neprecugetate, viaţa şi ţinuta mea de pîn'aci sunt deplină garanţă că tot ce se va isprăvi aici în ziua de azi, după lege, dreptate şi cu cinste va fi isprăvit. Dar în să declar totodată că precum pe Fabriciu nu l'au putut întoarce dela calea adevărului şi a dreptăţii spaima de elefanţi lui Pyrus, — nu mă va putea opri nici pe mine, nici frică nici ameninţare ca să execut şi să aplic legea între toate împrejurările.

Ne-am intrunit astăzi domnii în colegiul de scrutinii, ca să cercetăm şi să aflăm cine sunt acei bărbaţi pe cari încrederea obştească a alegătorilor din comunele cari aparţin cercului nostru electoral, i-a aflat de demnitate l' trimite ca reprezentanţi ai s'e în înalta corporaţiune în Sinodul nostru eparchial.

Provedinţa Dumnezeească prin graiul înţelept a bărbatilor cu inimă caldă şi suflet înălţat — au întocmit, că noi credincioşii gr.-or. români din această patrie, să putem conduce treburile noastre bisericesti şcolare şi fundamentale — noi înşine prin corporaţiunile compuse din bărbaţi pe cari noi l' alegem. Este de sine înţeles aşadar că precum noi vom alege de bine pe trimiştii noştri, aşa de bine vor merge şi treburile noastre bisericesti, şcolare şi fundamentale. Avem dreptul şi libertatea alege-rei, dar trebuie, să o ştim că libertatea alege-rei este foc — care dacă e în mîna omului cuminte te încălzeşte şi îţi este de ajutor în cursul vieţii — s'ajungînd în mîna copiilor sau a nebunilor — îţi face scrum şi cenuşe din tot ce ai.

Pentru acea trebuie să bîgăm bine de seamă, şi când vorba e de alegere să ne gândim totdeauna înainte la noi înşine şi anume cum am face noi în cauza noastră proprie. Când avem adevăr ori care din noi vre-o afacerea maro ce nu o putem isprăvi în persoană, ci trebuie să trimitem pe altul să lucre pentru noi în numele nostru, când avem adevăr să trimitem o solie de sigur ne vom cugeta bine pe cine să trimitem, şi nu vom conceda cauza noastră unui nepreţit, — ci vom căuta să trimitem pe amicul, pretinul ori vecinul cel mai bun, cel mai de aproape şi mai cu inimă pentru noi, despre care suntem convinşi că mai bine, şi mai cu credinţă va reprezenta interesele noastre. Astfel trebuie deci să ne cugetăm şi atunci când mergem la votare, eu scop ca să alegem un reprezentant al nostru în vre-o corporaţiune. Şi cu cât mai mari interese ale noastre sunt depuse în mîna acelui corporaţiuni, cu atât mai bine trebuie să ne tragem seama că pentru cine să dăm votul nostru. În corporaţiunile noastre bisericesti, în mîna cărora pot afirma că sunt depuse cele mai mari şi mai de căpetenie interese ale noastre, cum sunt: biserică, legea şi limba strămoşoasă, vom alege deci bărbaţi devotaţi intereselor noastre bisericesti şi şcolare, cari au dat probe nu numai cu vorba ci şi cu fapta că au inimă pentru tot ce e bun şi românesc, bărbaţi luminaţi, tari în credinţă, iubitori de biserică, cinşti, drepti şi părinţi de lege. M'am convins pe deplin că atât D-Voastră cât şi poporul pe care l' reprezintă şi din a cărui încredere va-ţi intrunit aici, sunteţi în deplină conştiinţă a acestor adevăruri şi toţi cu toţi dr-goste aveţi pentru biserică, ai avut şi veşi avea înaintea ochilor şi bine şi frumos este această căci până când, D-lor, vom păzi credinţa şi vom iubi biserică, până când ne vom înalţea pentru sfintele ei învăţături şi vom conlucra din răp-puteri şi pe toate terenurile cu dragoste şi rîvnă pentru apărarea aşezămintelor ei, până atunci şi binecuvîntarea lui Dumnezeu va fi cu noi şi ne va scuti de toate răutăţile şi nevoile; căci zice psalmistul: „multe sunt nezarurile dreptilor şi din toate li va scoate pe ei Domnul“, iar prorocul Isaia zice: „Nu Te teme căci eu cu Tine sunt, nu te înspăimînta, căci eu sunt Dumnezul Tău, Te voi întări şi te voi scuti cu dreapta mea cea învingătoare“.

După cari implorînd ajutorul cel cere-re la muncă noastră de astăzi ce ne-aşteaptă, adunarea colegiului de scrutinii o declar deschisă.

Interesant este a se şti, că la Radna, faţă de amicii noştri S. Raicu şi dr. I. Suci, cari au intrunit câte

1300 voturi, francmasonul Beles János n'a mai avut decât 50 voturi.

Aşa şi trebuie: biserică să isgonească dela sine pe păcătoşii cari şi-au dat mîna cu duşmanii s'e.

Cea mai ruşinoasă e însă căderea la Timişoara a lui Pavel Rotariu. De când avem constituţie, baş Pavelea a tot fost ales. Acum au tras rogojina de sub dînsul, că prea s'a purtat urît în anii din urmă, dînd şi el mîna cu hamsiştil. Bietul Augustin (Hamsea) e şi cătrănit rău, că cei doi generali ai s'e, Beleş şi Pavelea, au căzut nu se poate mai ruşinos.

Din Socodor ni-se scrie că şi la aceste alegeri, ca totdeauna, notarul Varga şi-a făcut de cap: aduna din sat pe cei cari votează după poruncă; şi aşa, n'a putut să adune mai mulţi de 31 din 700 votanţi. Fruntaşii satului au votat cu dr. N. Oncu şi dr. G. Popovici.

În cercul Şiriet numai în trei comune s'au dat câte-va voturi şi pentru Ceontea şi dr. I. Nemet. Îl ştim pe preotul Morariu din Maderat destul de şiret: la ce mai expune dar pe nepotul s'e la atâtea căderi? Căci voturile (11) date în Maderat pentru Nemet şi cele câte-va din Cherechiu şi Galşa pentru Ceontea, au fost strînse de Morariu, care de când Meşianu i-a dat briu roşu (mîngăindu-l pentru cele păşite la G. Vârşand) crede că şi el trebuie să „dirigă“ câte ceva.

Deputaţi preoţesti, la sinodul eparchial al Caransebeşului s'au ales:

1. În cercul I. Valeaboului: Andreiu Ghidiu, protopresbiter în Caransebeş;
2. În cercul II. Lugoş; Dr. George Popoviciu, protopresbiter în Lugoş;
3. În cercul III. Zgribeşti: Dr. Iosif Traian Badescu, ieromonah, secretariu consistorial în Caransebeş;
4. În cercul IV. Făget; Sebastian Olariu, protopresbiter în Făget;
5. În cercul V. Coşava; George Popoviciu, paroh în Oliciova;
6. În Cercul VI Buziaş: Ioan Pepa protopresbiter în Buziaş;
7. În cercul VII. Jebel: Teodor Ciocloca, paroh în Şipet;
8. În cercul VIII. Ghilad; Luca Lazarescu, preot în Ferendia;
9. În cercul X. Vârşet; Dr. Iosif Traian Badescu, ieromonah, secretariu consistorial în Caransebeş;
10. În cercul VI. Iam; Sofronie Avramescu, paroh în Nicolint;
11. În cercul VII. Sasca-montană; Filip Adam, protopresbiter în Iam;
12. În cercul VII. Oraviţa-montană; Alexandru Popoviciu, protopresbiter în Oraviţa-montană;
13. În cercul XIV. Reciţa-montană; Dr. Petru Ionescu, profesor la institutul pedagogic în Caransebeş;
14. În cercul XV. Bogşa-montană; Maxim Popoviciu, protopresbiter în Bogşa-montană;
15. În cercul XVI. Caransebeş; P. C. S. Filaret Musta, archimandrit, vicariu episcopesc.
16. În cercul XVII. Teregova; Dr. Iuliu Olariu profesor dirigent la institutul teologic în Caransebeş;
17. În cercul XVIII. Mehadia; Mihail Popoviciu, protopresbiter în Orşova;
18. În cercul XIX. Bozoviciu; Dr. Iosif Traian Badescu, ieromonah, secretariu consistorial în Caransebeş;
19. În cercul XX. Satul-nou. Trifon Miclea, protopresbiter în Satul-nou.

Inchiderea camerilor României.

Sămbătă, 23 Martie 1903, d. Dimitrie A. Sturdza, preşedintele consiliului de miniştri, ministru al războiului şi ad interim al lucrărilor publice, a citit la Senat şi la Adunarea deputatilor următorul Mesajiu regal pentru închiderea sesiunii Corpurilor legiuitoare:

Domnii Senatori,
Domnii Deputaţi,

Sesiunea Corpurilor legiuitoare, care se închide astăzi, a fost una din cele mai rodnice şi folositoare pentru ţară.

Insănătoşarea finanţelor Statului, la care Domniile Voastre în unire cu Guvernul Meu aţi lucrat din cea dintîie întrunire a acestei legislaturi cu o stăruinţă neobosită a dat rezultatele cele mai satisfăcătoare. Reducînd cheltuielile Statului pe baza escedentelor, s'a restabilit creditul ţării pe temelie statornică şi s'a consolidat Impiumul provisoriu de 175 milioane.

Preocuparea Domnii-Voastre s'a întins însă mai departe la asigurarea viitorului. Aţi votat chiar la începutul sesiunii al treilea buget redus, spre a se menţine neclintit echilibrul în cheltuielile Statului; — Aţi supus legea comptabilităţii generale unei amănunţite reviderii, în scop de a asigura o regulată şi chibzuită mînuire a banilor publici; — Aţi acordat cheltuielile necesare pentru întărirea şi dezvoltarea ţării, nu prin emisiuni de rentă, ci prin întrebunţarea prudentă a escedentului anului 1901 — 1902, dînd prima sumă din acest escedent pentru ridicarea Monumentului Independenţei, ca un prinos adus actelor mari patriotice desăvîrşite acum un pătrar de veac.

Domnii Senatori,
Domnii Deputaţi,

Grija cea mare, care cu drept cuvînt ne coprinde pe toţi, liniştindu-se, aţi început a vă ocupa, nu cu mai puţină rîvnă, de îmbunătăţirile de adus în administraţie şi de îndestularea nevoilor publice celor mai urgente.

În această privire aţi desăvîrşit o reformă importantă — desfiinţarea accizelor şi înfiinţarea fondului comunal, ridicînd piedicile ce se opuneau liberei dezvoltări a intereselor economice ale ţării.

Prelungirea privilegiului creditelor funciare, va întări încă mai mult aceste mari instituţiuni naţionale, cari îşi vor exercita şi de aci înainte influenţa lor bine-făcătoare asupra proprietăţii funciare.

Prin legea Băncilor Populare şi a Casei lor centrale, aţi creat un instrument puternic de ridicare şi de înăvîrire a populaţiunilor rurale, liberîndu-le de cămătărie, înlesnindu-le mijloace băneşti efine şi dîndu-le putinţe de a depune şi acumula economiile lor.

Legea care autoriză întrebunţarea fondului epizootic nu numai pentru a stîrpi, ci şi pentru a lua măsuri preventive în contra boalelor epidemice, va aduce foloase necontestabile agriculturii şi ne va pune în viitor la adăpost de pierderile ce am suferit până acum.

Legea poliţiei generale a statului şi sporirea jandarmeriei sunt măsuri sănătoase, cari deschid calea reformelor trebuincioase în organizarea noastră administrativă.

Reformarea procedurii electorale, avînd de ţel a garanta secretul votului, prescrie de Constituţiune, este menită de a îndulci şi viaţa noastră publică, depărtînd de la alegeri apucăturile ne legale şi violente nepotrivite cu cerinţele dezvoltării pacifice a Statului nostru, aducînd tot d'odată aminte cetăţenilor că în unire stă puterea şi că viitorul nu se poate asigura de cât prin munca conştiincioasă şi comună a tuturor forţelor vitale ale poporului.

Convenţiunea dintre România şi Austro-Ungaria, care, d'impreună cu convenţiunile analoge încheiate mai înainte cu Rusia, Bulgaria şi Serbia, asigură un regim uniform al pescărilor Dunărei de la Mare

*) Colegiul preoţesc.

până dincolo de Pressburg, constituie un progres însemnat în stabilirea relațiilor de bună vecinătate între țările țarmurene ale marelui fluviu internațional; iar prin adesiunea noastră la Convențiunea de la Berna pentru unitatea tehnică a căilor ferate, am strâns încă mai mult legăturile rețelei noastre de căi ferate cu cea a Europei întregi.

Regulându-se în mod rațional Comandamentele marilor unități tactice și mărindu-se cimpurile de exercițiu ale armatei, s'a dat puțința a se introduce instrucțiunea practică a corpului de trupă din diferite arme în tot cursul anului. O influență bine-făcătoare asupra spiritului armatei vor avea fără îndoială dispozițiunile legii poziției ofițerilor, avind de scop a reaminti datorita ofițerului, de a se menține, timp cât se poate mai îndelungat, destoinic trupește și sufletește pentru serviciul ostășesc. Prin legea împroprietăririi soldaților și grădilor interioare, cari au luat parte la războiul din 1877—1878, s'a dat un nou îndemn fiilor țării, ca să apere cu căldură moșia strămoșească.

În cursul acestei sesiuni aș mai v'otat un mare număr de legi menite a întări încă mai mult situațiunea financiară precum și a îmbunătăți diferite ramuri de administrațiune.

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Enumerarea scurtă a principalelor domeniilor voastre lucrări din cursul acestei sesiuni dovedește importanța ei. Vă întorc eu acum la căminele domnilor voastre cu conștiința că v'ați îndeplinit cu sfințenie datorniile către țară. Conclatați din județe vă vor face o primire însufletită de recunoștință pentru rezultatele dobândite; iar Eu vă mulțumesc pentru ajutorul și sprijinul dat guvernului Meu în timpuri grele și în situațiuni pline de anevoință.

Rugind pe A-Tot-Paternicul Dumnezeu să reverse bine-cuvântările Sale asupra Prea Iubitelui Meu Regat.

Eu declar închisă sesiunea actuală a Corpurilor legiuitoare.

Carol.

Președintele consiliului miniștrilor, ministru al războiului și ad interim al lucrărilor publice, D. A. Sturdza.

Ministru justiției, Eug. Stătescu.

Ministru Agriculturii industriale, comerțului și domeniilor, Const. I. Stoicescu.

Ministru de interne, V. Lascar.

Ministru cultelor și instrucțiunii publice, Spiru Haret.

Ministru afacerilor streine, Ion I. C. Brătianu.
Ministru finanțelor, E. Costinescu.

Interpelația

diul deputat dietal Dr. George Sombati finută la 4 Aprilie n. 1903.

Mă voiu nisui să-mi spu vorbirea pe scurt, cu atât mai virtos, că nădăjduesc, că la pertractarea bugetului mi-se va da ocaziune să-mi fac observările cu privire la art. XIX despre legea păduritului din 1898. Acum atrag numai atențiunea On. Casei mai cu seamă asupra miseriei poporului român, locuitor în munții Halmagiului și Boros Șebis, aparținător cercului meu Josas — și a arăta totodată și izvoarele ce au produs această miserie.

Năcasul cel mai mare al poporului român locuitor între munți este, că nu are pământ corăspunzător pentru economie, pentru-că și acel puțin pământ ce îl are, e așa de pietros, așa de rău și în astfel de regiuni înalte, unde pământul nici atâta nu produce, că poporul să-și aibă pâinea de toate zilele. De altfel acest popor român de abia cunoaște pâinea pentru-că la pâine numai arare-ori ajunge, — de oare-ce hrana zilnică îi este — mălaiul. Și chiar mălaiul numai atunci, când anii sunt roditori în peame, pe cari le duc pe șesuri și le schimbă cu grâu. Anul trecut, d-lor, a fost anul din cel mai rău an, pentru-că poamele au înghețat și poporul român din cercul Josasului nici prin schimb nu și-a putut câștiga măcar și mălaiul trebuitor. Între astfel de împrejurări e de admirat purtarea eroică a acestui popor român, care cu atâta abnegațiune își suportă soarta.

Dar să fie destul atât pentru zugrăvirea faptelor. Voin arăta pe scurt izvorul și cauzele cari au produs împrejurările aceste triste. Miseria aceasta s'a causat prin planul greșit cu privire la sădirea pădurilor și în acest ținut, care s'a făcut în grabă, fără a se lua în considerare interesele vitale ale ținutului, unde locuitorii urbarialiști exclusiv se ocupau cu prăsirea vitelor. Drept urmare ale acestei interpretări greșite a legii a fost, că dreptul de pășunat cu privire la legea păduritului și cu privire la ordinațiunile de altcum de mare și comun interes, sădirea pădurilor s'a luat în administrarea statului, prin ce oamenii nu numai au fost opriiți dela pășunat, ci chiar s'a prescrip împădurirea locurilor de pășunat. Împădurite fiind locurile acestea, lipsa cea mare de pășunat s'a simțit — care e astăzi izvorul necazurilor de cari am vorbit. Lipsa de pășunat a

mărit-o și ordinațiunea aceea cu privire la sădirea pădurii și să fie oamenii opriiți 5 ani înainte de tăiat și donăzaci de ani după tăiat. Și fără voie trebuie să ne punem întrebarea, că oare ce îl face pe poporul român, ca să-și reducă recerintițele sale într'atâta, când vede, că miș și miș de oameni își caută o țeară mai fericită? Ce altă ceva îi leagă de acest pământ — decât *acea mare iubire de patrie care îi învață că aici s'au născut și aici vor să și moară, care iubire de țeară într'atâta a intrat în inima românului, încât în posesiile sale cântă:*

*Fie pânea cât de rea
Tot mai bine în țeara mea,*

(Poesia asta a zis-o românește). Înseamnă poesia aceasta, că extra Hungariam non est vita (afară de țeara ungurească nu-i viață).

Interpelațiune adresată d-lui ministru president și diul ministru de agricultură:

1. Au oare cunoștință d-nii miniștrii despre aceea, că în cercul Josasului din comitatul Arad și anume între poporul român sărac din ținuturile Halmagiu și Boros Șebis, prin aceea că anul trecut a fost recoltă rea în grâu și poame, acum apar semnele de miserie și foamete.

2. Are cunoștință dl ministru de agricultură, că în acest ținut muntos dela intrarea în vigoare a legii păduritului din anul 1898 — prăsirea vitelor, care odată era în floare și numărul mare al vitelor a început să scază?

3. De oare-ce aceste stări triste au provenit prin aceea, că legea păduritului a isvorit din atari lipsuri cari nu s'au conformat cu viața practică și anume prin aceea că nu numai unelte urbarialiștilor, ci în multe locuri chiar și competențele de pășune s'au luat în administrarea statului pentru sădirea pădurilor — prin ce abătându-se dela scopul legii păduritului aceste locuri sau detras dela pășune și s'au împădurit. Drept acea întreb, oare dl ministru de agricultură e aplicat ca rugările acestor urbarialiști, cari le-am înaintat și anume rugările comunelor Plescuța, Rostoci, Gara-Văii, Dumbrava, Zălacl, Budești, Ciuci, Magulice, Croși, Loiana, Aciuva, Mernești, Oci, Ocisor, Tohești și rugările ce le voi mai înainta de pe acum comisiei administrative a comitatului Arad să le pertracteze cu preferință, luându-se în considerare starea miseră a acestor locuitori, și oare aplicat este ca să îndrume oficiul forestier din Arad ca să iese grabnic la fața locului și să țină pertractare și să facă raport cu privire la despărțirea competenței și dreptului de pășunat și pădurii al urbarialiștilor

lor și după întemplantarea tuturor să ordoneze rectificarea corespunzătoare a dreptului de sădirea pădurii?

4. Aplicat este dl ministru de agricultură, că în legătură cu revisiunea planului de pădurit să ordoneze ca în caz să se orânduiască ca esloșurile de pășunat să se efectuiască după un plan corespunzător recerințelor vitale ale poporului român; și să reducă optirea în număr de 5 ani înainte și 20 ani după sădirea pădurii; că suma încasată prin vânzarea lemnului din pădurile marilor orașe să se împartă după cap între urbarialiști să se oprească sădirea livezilor, a livezilor dintre păduri și are oare intențiunea să introducă în părțile aceste pășunat și împădurit de model, — și unde să simțim că să ordoneze ca în loc de păduri să se sădă pășune?

5. În fine, dacă d-nii miniștrii au cunoștință de starea miseră a acestui popor român — sunt aplicați a împădurii poporul român cucuruz pentru alinare de nevoi — și a sări întru ajutorarea locuitorilor români din acest ținut și în administrarea cu d-nul ministru de comerț și construcțiune edificarea drumurilor Halmagiu — Josas și Josas-Slatina, cari din punct de vedere militar sunt de mare însemnătate?

Ministru de agricultură, răspunde că a luat în considerație măsurile de îndreptare, împărțirea de bani precum și dând și de lucru populațiunii. Deputatul Sombati a luat la cunoștință răspunsul ministrului.

Despre progresul învățămîntului în școala populară.

(Urmare.)

3. Învățătorul să fie diligent

Acela învățător care își privește stăruirea sau ca perină de comotiere, nu e un bun învățător, prin-că el nu are nici un destulător în viața sa. De aceea el nu e un învățător nici un minut nefectiv și trecut cu vederea, ci să muiască în toate lecțiunile de prelegere prescrip să fie aplicate și predate, așa că muntea copilului să fie capace a penetra în materialul învățării, ca atunci și rezultatul va fi satisfăcător.

4. Învățătorul să fie punctuos

Dela punctualitate încă atâră mult de mult, pentru că nefind învățătorul punctual oarele, lecțiunile de prelegere, — oarele ce prelegerea târziu, altă dată mai târziu, apoi lecțiunile nu le predă regulat și nu treabă regulat, — atunci nu putem să ne f'lm să fie nici școlarii regulați. Pentru-că se dedau și ei a fi neregulați, unu din școlarii după 8 oare, altul mai târziu, și dacă observă că oarele nu s'au ținut

Bunavestire.

Gavriil, Arhanghelul pornește
Din cer căvânt mântuitor
Și'n aer zboară de-l vestește,
În lume-l spune și-l optește
Mariei, sfintei sfintelor:

„Fecioară, am venit solie
Din cerul cerului sburând
Să-ți spu minune mare ție
Că fiul Celui din Vecie
Prin sinu-ți Om va fi curând!

Fecioară! fericită-ți ora
În care lumii Te-ai născut,
Să fi mărirea tuturor,
Să nască 'n tine aurora
Vieții, ce nu s'a văzut!...

O, bucură-te, mândră poartă,
Prin care iadul s'a închis;
Și bucură-te, că ești soartă
Săracilor, și că ești toartă
La Raiul, ce ni-s'a deschis!

Te bucură, că ești mireasă
Celui mai mare împărat;
Te bucură că ești aleasă
Tu, floarea cea cu dor culesă
A Dreptului, ce Ți-s'a dat!

Și bucură-te, o sălașul
Luminii cel fără de 'nceput;

Și bucură-te feciorașul
Ce 'n Nazaret, și'n tot orașul,
Ba 'n lumea toată l'am văzut!

Și bucură-te sfântă Scară
Care la cer ne-ai înălțat
Și din a diavolului ghiară
Ne-ai scos prin moartea de ocară
A Fiului, ce l-ai luat.

„Te văd sief cu chip din lume;
Cu oamenii te-asemenești, —
Ce stai să-mi spu așa minune?
Nu vrei tu să mă 'n frici, 'i-a spune,
Și auzi, nălucă, cine-mi ești?”

„Fecioară, Maică Preacurată
Să nu te temi de chipul meu;
Ființă-s fără trup, curată,
Archanghelul din lumea 'nstelată,
Sunt ânger al lui Dumnezeu.

Și crăinic al Dumnezirii
Eu împlinesc porunca iei!
Vezî, nu pricep schimbarea firii,
Dar știu că ora mântuirii
Plinitu-s'a și cresî, de vrei!

O, dacă taina negrății
În mine s'ă va făptui:
Cu suflet, inimă smerită,

Voiu naște mamă nenuntită
Pe fiul, ce ne-a mântuit!

Ce? Sborî la cer?... Ah! fie dară
Așa cum mi-o spusesei, cu foc;
Și eata duhul, să coboară
Și sinul meu o să-l răsară
Pe-al lumii moarte sfânt noroc.

Pr. Al. Munteanu al lui Vasile.

Antireul lui Arvinte.

Arvinte coatele l-antirău roșese;
Dar n'a stat mult să socotească
Și fără să-și pese,
Se puse să-l cărpească;
Ea pentru peteci de cărpit
Din mănecă a tăiat ca o a patra parte,
Și antierul l-a gătit
Cu mănecile așa scurte;
Încât ori-care-l vedea
De el rîdea.
Văzînd aceasta, el și-a sis în gândul său:
„Lăsați că doară nu sunt așa de nătărău.
Vre-un lucru mare nu-î
Să-mi taiu eu poalele dela antieru,
Și mănecile să le pui
Mai lungi decât erau.”
A zis și a făcut.
Dar lumea se mira.
Că antierul lui era acum prea scurt,
Și nu se asemăna nici cu un bun mintean.

Adeea se 'ntemplă că tinerii de noi,
Care 'ncurînd averea lor,
Tot cu aceeași minte
Ș'o îndrepteze vor
Și-ajung ca și Arvinte.

A-L...

Cântecul despărțirii.

(Poezie populară)

Colo jos între hotare
Este-un nuc cu frunza rară,
Se string cucii de prin țară
Și tot cântă de s'omoară.
Sus în virful nucului
Cântă tata cucului,
La mijlocul nucului
Cântă puil cucului.
Mai în jos la rădăcină
Cântă maica cea bătrînă
Cu g'as jalnic și subțire
Pentru-a noastră despărțire.
Și așa cântă de duios
De se lasă frunza jos,
Și așa cântă cu durere
De mai tonă frunza pier.

ca lecțiile nu să predau și nu să întreabă regulat; atunci nici școlarii nu învață, nu își dau silința, fiind în speranță că nu-1 va lăsa învățatorul. — și așa școlarii să fac lecțiile și, atunci să înțeleagă nici învățământul nu poate progress. Deci învățatorul să înceapă oarele de prelegere la timpul hotărât și după începere conform planului de învățământ să predea și să explice lecțiile în fie care oară, dară totdeauna să și întrebe ceia ce propune.

Să nu treacă cu vederea nici o zi, o oară, că prin aceia se dedau copii la disciplină, să fac diligenți, activi, și aceia școala care poșede aceste calități să nu mește școala progresului.

5. Învățătorul să fie moral.

Dela moralitatea învățătorului încă atârână mult. Privirea copilului e foarte ageră la persoana învățătorului, și cu mare atenție este la tot cuvântul lui. Și dacă să folosească de cuvinte necuviincioase în școală, nici el (școlarii) numai au încredere în învățător, și ori-cât cât ar fi străduința învățătorului pentru al instrua la procurarea cunoștințelor să face netrebnic, indolent, imoral, din care poți nu poți face fiu foloșilor confesiunii și neamului. Deci învățătorul să se ferească a nu exprima nici un fel de cuvânt ce s'ar referi la jurământ și cuvinte necuviincioase, și deșositoare pentru copil.

6. Să fie învățătorul disciplinar bun.

„Școala fără disciplină este ca moara fără apă” zice Pestalozzi. Învățătorul bun este totodată și disciplinar bun „câci învățământul cu succes fără disciplină nu poate să existe” zice Disterweg.

Dară să ne ferim de disciplina forțată. De aceasta să ne ferim, ci să 1 țină învățătorul pe copil totdeauna activi, să fie toate clasele ocupate, ca să nu li se dea auză la jucării. Să 1 deam la regulă atât în școală, cât și afara de școală în toate și preste tot „câci baza disciplinei este ordinea bună” ată. referitor la școală, la învățător că și la școlari.

7. Învățătorul să se știe acomoda împrejurărilor.

Învățătorul să nu intre în conflict cu poporul, cu superioritatea școlară de ambe părți, atât din partea popului, cât și din partea confesiunii pentru rezultatul învățământului, — are a se acomoda împrejurărilor în toate și preste tot. Are a se acomoda împrejurărilor pentru aceia, pentru ca frecventarea școlii la noi în genere e neglijată; și va trebui să treacă mult până ce poporul va înțelege deplin importanța cea mare ce o are școala pentru a da pe copii să frecventeză școala regulat. Și fiind școala respective frecventarea școlii neregulată, este cu neputință învățătorului a arăta rezultatul îndestulitor, dacă nu se va acomoda împrejurărilor. Pentru că lecțiile ce cad în săptămânii din lunile: Septembrie, Octombrie, apoi în Aprilie, Mai și Iunie, este cu neputință a le putea preda, pentru că n'at la cine, — copil nu vin la școală, ca materialul prescriș de superioritatea școlară în planul de învățământ să 1 poată preda, atunci nu poate fi învățământul să nu sufere scăzământ, să ne nizuim ca materialul prescriș să-1 predăm în timpul acela, când vin copiii regulat la școală, — fără a fi cu privire la ceia, 5 oare pe zi prescrișe, — ci ținând 5-6-7 oare la și după împrejurări, că atunci și rezultatul va coresponde așteptărilor.

(Va urma).

Sinodul protopresbiterial al tractului B-Comloș.

— 18/31 Martie 1903.

S'ar face un bun serviciu obatel bisericesti, dacă s'ar da rapoarte în publicitate despre toate întrunirile și sedințele corporațiilor noastre bisericesti. Credincioșii bisericii noastre, cei din colibă ca și cei din palat, încep a se interesa de toate mișcările noastre culturale-bisericesti, — și cu deosebire le place să afle chiar amănunte despre decursul congreselor noastre bisericesti, apoi despre sinoadela episcopiale și în urmă chiar și despre sinoadela protopresbiteriale, care fiind cele mai înalte corporații în tract, și privesc mai de aproape. Constituția și organismul bisericii noastre de-aia s'a dezvoltat într'un bobocel, care să desfășoare mereu într'o floare mirositoare cultivată cu îngrijire și interesare de toți credincioșii bisericii noastre, — de țu anime și de inteligență de o potrivă.

Astfel va fi primit — sunt sigur — cu interesare și raportul meu despre sinodul protopresbiterial al Banat-Comloșului, ținut la 17/30 Martie c. la B. Comloș.

Mal întâi ar trebui să înșir de toți membri sinodului, dar nu o pot face din lipsa de însemnări, în schimb însă să ne exprimăm dorința generală și rugămintează către cel ce fac Căalendarul diecesan să cuprindă în gematismul său și lista sinoadelor protopresbiteriale, pe cari căendarul nostru — mare durere — le ignorează, macar-că ele (sinoadela protopresbiteriale) sunt corporații destul de însemnate în organismul bisericii noastre.

Trecând peste verificările obișnuite, cari după o discuție avântată s'au terminat cu neverificarea a doi membri mireni din B. Comloș și a unuia din Ecica-română, — sinodul a censurat și a luat la cunoștință rapoartele diferitelor resoarte, din cari scoatem următoarele date de interes general: Protopresbiteratul are 16 comune bisericesti și 3 filii cu 26 preoți, și anume: 1 protopresbiter, 22 preoți, 2 preoți emerșiți și 1 capelan.

În decursul anului 1902 s'au înregistrat 1354 cazuri de nascere. Resultă din raport, că în anul 1902 s'au născut numai cu 7 mai mulți decât în anul 1901 (cu 1347 cazuri). Acest spor (mai zis decreștere) trebuie să ne îngrijoreze și să ne atragă atențiunea asupra cauzelor, cari împedea sporul normal al nașterilor la credincioșii nostri, cari — cum se vede — au adoptat sistemul de sastruos al stripurilor meșteșugite, așa numitul sistem de „doi copii”.

Tot așa de triste sunt și datele despre decese. În decursul anului 1902 s'au ivit 995 cazuri de moarte, — apăsător cu 68 mai multe decât în anul 1901 (cu 927 cazuri). Numărul total al sufletelor din protopresbiteratul pe 1902 face 36 970, — un creșământ nelăsemnat de 350 de suflete, obținut nu prin nașteri, ci prin imigrări.

În schimb însă sporește vîrtoș concubințele, cari față de anul 1901 ne arata un creșământ de 195 de conviețiri nelegiuite. Bata cifrele: anul 1901 cu 1157, iar anul 1902 cu 1352 conviețiri.

Datele despre cununii lipsesc din rapoarte.

La inspectoratul B. Comloș aparțin 16 comune cu 42 clase școlare, în cari funcționează 42 învățători, și anume: 35 învățători, 6 învățătoare și 1 preot învățător.

Despre starea averilor bisericesti școlare remarcăm următoarele date: 1 Realități bisericesti în valoare de cor.: 1.140.741 00 2 Realități școlare în valoare de coroane: 211.700 00. La olaltă în suma de coroane: 1. 352 441 00. — Averi mobile: a) mobilier bisericesc în suma de coroane 176 383 78; b) școlari în suma de cor. 11.459 40. La olaltă 187 843 18.

Capitale bisericesti, cor. 146 930 94: școlare, coroane 14.255 97. La olaltă 161.186 91.

Suma totală a realităților și a averilor bisericesti școlare face: cor. 1.701.471 09, — mai mult cu 12 052 05 decât în anul 1901

Fondațiunile cu diferite scopuri în anul 1902 ne reprezintă un capital de cor. 11 857 58, care se administrează prin parohii, afară de fondatiunea Cristof Schiffmann, care se administrează prin epitropia protopresbiterială, a cărei stare cu finea anului 1902 ne arată un capital de coroane 14.582 97, elocut în libele și alte hârtii de valoare. Din pietate față de reposatul fondator, sinodul a hotărât să se procure portretul fondatorului în mărime naturală spre a fi atârnat pe pereții cancelariei protopresbiteriale.

Fondul protopresbiterial abia se urcă la suma de 405 cor. 18 fl. Acestul fond ar trebui dată mai multă atențiune, pentru-că 1. din acest fond s'ar susține casa și cancelaria protopresbiterială, 2. s'ar retribuia viciul și diurnele membrilor sinodali și 3. s'ar țu și publica rapoartele anuale ale sinoadelor protopresbiteriale.

După votarea preliminarului pre 1904. — a urmat restaurarea comitetului și a epitropiei protopresbiteriale. În comitet s'au ales: Vîna Petroviu paroch în Toracul mic, Ioan Popoviciu, paroch în Sân-Miclașul-mare, Silviu Bichicianu, paroch în Nereu, Terențiu Oprean, paroch în Cenadul sê-besc, Traian Stoicănescu paroch în Sân-Miclașul-mare, Pentru Băranu, inv în Nereu, Iuliu Vuia inv. în B-Comloș, Emanuil Bărbulescu inv. în Pesac, Ioachim Munteanu inv. în Beba, Ilie Danu, econom în Pesac, Iefta Cionca, econom în Igrici și Toma Popi, econom în Toracul mic. — În epitropia s'au ales: Mihai Pațășanu, paroch, Simeon Andron, învățător și Nicolae Zomboreanu econom.

Dintre hotărârile sinodului cea mai însemnată este cea privitoare la strămutarea

sediiului protopresbiterial dela B-Comloș la Sân-Miclașul mare. — o chestiune care preocupă tractul nostru de un lung șir de ani fără să fi ajuns odată la un sfârșit. Acum s'a cerut și intervențiunea deputațiilor nostri (a cercului) dela sinodul episcopal, căci de sigur vor contribui la rezolvirea ei cât mai grabnică.

Socot, că și un raport de soțul acesta e bine primit de cel de pe acasă și e destul de interesant.

Raportier.

Serbarea patimilor lui Mohamed Hussein.

De când cu călătoria de anul trecut a șahului Persiei în Franța, parisienii au fost uimiți de aparența de extremă civilizație pe care o prezenta Curtea acestui monarh oriental. Puținul care se știa cu privire la moravurile țerei sale, făcea pe cetățenii francezi să li-se pară de invidiat acea alură de quasi-europenism a lui Muzaffer-ed-Din. Dar nu numai șahul, ci și suita și personalul ambasadei sale nu păreau că sunt dintr'o țeară situată în Asia, așa de rebelă în contra obiceiurilor cunoscute de noi.

N'ar trebui însă, cu toate astea, să cădem dintr'un exces într'altul. Dacă suveranul și cei cari îl înconjoară sunt civilizați, poporul persan însă a rămas în multe privințe barbar și adesea, chiar sêlbatec. Povestirile și fotografiile lui John C. Uhrlaub sunt o dovadă.

Sunt 1300 de ani decând mohamed Hussein, nepotul profetului, fu asasinat de către inimicii săi. În amintirea suferințelor și a morții sale discipolii săi au instituit rituri îngrozitoare care se reînnoesc în fiecare an în ceremonii oribile cari durează tot timpul sărbătorilor de Moharrem.

Sărbătorile țin zece zile. Cele nouă dintâi sunt zile de doliu și de întristare. Poștii parcurs străzile având capul ras, îmbrăcați în saci și cu cenușe în cap. Noaptea jelanii lor sunt acompaniate de lătratul câinilor și, în depărtare, de urletele șacalilor.

În ziua a zecea începe ceremoia solemnă a mutilărilor și a jertfelor de sânge. Procesiunea se face pe principalele strade ale orașelor din Persia des de dimineață. D. Uhrlaub a asistat la acest spectacol în orașul Tauris. Un ordin special al șahului îl autorizase să străbată în cartierele unde se făcea procesiunea. Dar spre a evita ori-ce pericole, fusese sfătuit să se îmbrace turcește și fusese în același timp învățat cum să se poarte.

Estă în ce consistă sărberea:

În capul procesiunii este un băiat ales printre cei mai frumoși. E îmbrăcat cu o robă lungă flotantă, de culoare albă, călare pe un superb cal arab, acoperit cu stufe rare și cu monede de aur. Mai mulți evlavioși țin calul de căpăstru. Ei sunt urmași de cei cari vor fi eroii dramei, în urma cărora vine mulțimea. Toți merg cântând într'un mod ciudat, monoton. La intervale acest murmur se eprește și se transformă într'un strigăt: numele profetului Hussein e proclamat de toate vocile. Procesiunea își continuă astfel drumul până pe inserate când încep mutilățiunile.

În momentul acesta se face apteoză fanatismului religios. Când soarele dispore după un munte vecin, toată procesiunea orașului formează o masă imensă de popor. În mijloc ia loc băi: tul îmbrăcat în alb, părând o statuă călare.

Se formează trei rânduri enorme. În primul rând se află numeroși credincioși și un șir de soldați, trimiși de guvern spre a preveni desordinele posibile, pe cari le-ar putea provoca exagerațiunile fanatismului. A doua linie este formată de religioși, de preoți, de privilegiați veniți spre a asista la acest spectacol. În sfârșit, în mijloc, se află fanaticii cari vor da spectacolul. Di sunt îmbrăcați în alb și armați cu bice cu mânere de fier și făcute din curele cu legături de oțel.

D. Uhrlaub zice că nu se poate închipui oroaia acestui spectacol. Este deja noaptea. Torțe aprinse luminează această scenă în roșu. Căncecele încetează, devin adevărate urlete și fanaticii încep să se lovească cu teribilele lor instrumente. După câte-va loviri, sângele începe să curgă, membrele se acoper de inspăimântătoare jupueli, fața devine de necunoscut.

Dar în mijlocul cercului, oroaia este și mai mare: se zăresc acolo oameni cari au comis crime sau al căror temperament poate suporta asemenea grozăvii. Ei au în mâni niște pumnale lungi și ascuțite cu cari își taie carnea în strigăte infernale; iar ochii nemișcați par-că exprimă extazul și fericirea.

În mijloc, copilul care dirigea procesiunea, se poartă întocmai ca și ceilalți fanatici. El urmărește cu bravură opera sa de flagelare dând foc robei lui albe pătate de sânge.

În sfârșit, cade sădribit. În acest moment poliția intervine, polițiștii sunt armați cu săbiți ascuțite cu care împrăștie pe fanatici, punând capăt acestui supliciu voluntar, care durase atât de mult. Dar această intervenție este socotită de religioși ca o dovadă de necredință.

Dela sate.

Pauliș, la 24 Martie v. 1903.

În 16/29 Martie s'a ținut alegerea de învățător în Comuna noastră Pauliș, dar făcându-se o larmă din partea partidei substitutului învățător Alexandru Roja, cari de 1 lună au fost tot adăpați, alegerea nu s'a putut ținea. Văzând substitutul că nu va reuși în Pauliș de învățător, a îndemnat din partida lui vre-o câți-va oameni, de au subscris o rugare făcută de el, care rugare prin o deputație de 4 a fost înaintată la Inspectorul Regesc din Arad, în care cer transformarea școlii confesionale în școală de stat. Ceva din cauza aceasta a fost publicat în „Függetlenség” nr. de Sâmbătă Aprilie 4. Vin a aduce la cunoștința On. public, ca toate celea afirmate în numita foaie sunt numai scornitari, care substitutul Roja le-au făcut față de persoana mea, numai din invidie și ură, văzând că nu va putea reuși de învățător. Din sus amintitele șire, să ieie la cunoștință On. public, că la timp de lipsă în ceva alegere de învățător să se ferească de astfel de individ, care voește a preface școala confesională în școală de stat.

Zamfir Conopanu,
paroch.

Adunarea generală a comunității de avere.

Joi în 2 April n. s'a ținut adunarea generală ordinară de primăvară a Comunității de avere. D-1 președinte Jie Curescu, în prezența comisariului guvernial Carol de Pogány și aproape a tuturor reprezentărilor deschide adunarea la orele 10 a. m.

Din „Darea de samă despre dispozițiile și întâmplările mai însemnate dela ultima adunare încoaci” notăm următoarele: Ministrul de comerț se declară mulțumit cu progresele, ce se fac în școala de lemărit susținută de Comunitatea de avere — în urma raportului primit dela esmisul său Carol Gaul.

Comunitatea de avere a făcut pașii de lipsă ca pe sama comunelor Wolfsberg, Weidenthal, Lindenfeld și Sadova, cari se susțin din viticultură și n'au pășune destulă, să se aranjeze un complex de pădure, ca pădure de pășune, care apoi să se esarundeze numitelor comune pe lângă o taxă moderată.

Statutul de pensiune al officianților comunității de avere s'a aprobat din partea

municipiului și s'a subțernut la înaltul Ministeriu spre aprobare.

Incunoscintarea magistratului orașenesc și apelul referitor la Monumentul Măiestrii sale între aclamări de „Să trăiască” și ia la cunoștință și se votează suma de 6000 cor.

Din Socoțile anuale pe anul 1902 se constată la :

a) Administrarea pădurilor : venite cor. 273, 327.04 iar spese cor. 220.317.85, deci un prisos de 53.009.19.

b) Administrarea fondului caselor : venite c. 5405.19 spese 8619.61. Scăderea de cor. 3214.42 vine din adaptările casei din Băile Erculane și zidirea unei lucrători pentru școala de lemnărit.

Averea totală a Comunității de avere, abstragându-se valoarea pădurilor și realităților (33.174.974.40 cor). este cor. 710.184.93. A crescut în anul 1902 cu cor. 61.581.50. Amintim, că la fondul gimnasial de cor. 95.327.99, adunare a votat încă cor. 3000

Tariful produselor silvanale pe 1904 s'a primit.

S'au descris desdăunari silvanale necasabile suma de cor. 21231.77; iar spese procesuale cor. 1780.92.

S'au votat remunerație d-lui Alexandru Diaconovich pentru activitatea dezvoltată în interesul Comunității Cor. 500 și mai multe escontenări și ajutoare.

Toate propunerile Comitetului Comunității de avere au fost primite cu unanimitate, ceea ce este — scrie „F. Diecesană” — o dovadă despre zelul, ce-l desvoaltă acest comitet și amplexiții comunității pentru prosperarea instituției, în fruntea căreia sunt puși.

Serate de-ale meseriașilor români.

Joi în 26 Martie n. e. s'a ținut a 3-a ședință literară a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Președintele Victor Tordășianu, deschizând ședința, bineventează numărul auditor, scoate în relief faptul, că reprezentanții mai multor reuniuni de meseriași din patrie, întruniți din prilejul expoziției Industriale din toamna anului trecut, în a 2-a conferință, între altele hotărâre au luat, ca comitetul reuniunii sibiene, în calitate de comitet dirigent al tuturor Reuniunilor noastre, să facă demersurile de lipsă pe lângă conducătorii reuniunii surorii din Alba-Iulia, ca această reuniune să aranjeze după posibilitate încă în a. e. în Alba-Iulia — o expoziție industrială. Această afacere preocupă actualmente comitetul reuniunii noastre. Între altele, apreciând programul seratei, roagă pe asistenți să urmărească cu băgare de seamă descrierea nimerită și instructivă ce o face d-nul N. P. P. (Nicolae Petra-Petrescu) „Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov” și cu ea dezvoltării ei sei meseriașilor nostri, descriere publicată în foiletonul nrului 55 din „Gazeta Transilvaniei”, pe care notarul I. Apolzan va binevoi a-l citi, dat fiind, că puținii au prilejul a-l citi înșiși.

Aduce cuvinte de laudă d-lui I. Apolzan, care de un timp încoace ne redă în traducere liberă și într-o limbă frumoasă mai multe tratate din „Deutsches Lehr- und Lesebuch für Gewerbelehrhingschulen”. De data aceasta dl Apolzan ne va citi sfaturile părintești, pe cari Benjamin Franklin le adresează unui prieten tânăr al său. Cum comitetul Reuniunii hotărâre luase a pune temelie unei „Biblioteci a meseriașilor români”, după toată probabilitatea primele numere ale bibliotecii, le vor forma tratatele, de cari ne ocupăm.

Corul seminarial, condus de dl A. Bena, cleric, a executat cu precizie compoziția dlui Bena : „Mor mândro”, sodalul pantofar, dl Nicodim Rusu, ca întotdeauna, a produs mult haz cu predarea poeziei „Ce venat mânca-i-aș ochii” de Căndea,

ear' după d-sa dl I. Apolzan, cetește respicat și la înțeles foiletonul dlui N. P. P. amintit mai sus. E de prisos să amintesc că nu 'i-a scăpat nimăru nici un cuvântel din cele cetite și nu mă încoiesc : acest tractat va produce efectul dorit asupra meseriașilor nostri. Dl Nicolae Constantin cleric, eșecută la violină „Suvenerii de Sinaia”, Trio și hora „Serenadă”, acompaniat de dl Bena, la pian, ear' în urma nesfârșitelor aplause, d-nul Bena ia în mână flauta și ne cântă unele doine drăgălașe. Acompaniarea la clavier a făcut-o d-nul Constantin. Sodalul pantofar, domnul Nicolae Apolzan, a declamat o poezie de actualitate, destul de bine. Mica școlăriță a dlui Căndea Popa, Anița Prașca ne-a cântat una din pricisnele noastre și „Ciobanul”, cu atâta sonoritate, precizie și sentiment încât ne-a pus pe toți în uimire. Mititica Anița, având abia 10 ani promise a deveni cu timpul o adevărată artistă. Elevul școlii de croit, sodalul pantofar Ioan Hăghiu ne-a dat noue dovezi despre frumosul progres ce-l face în cetirea românească prin predarea poeziei „Păstoruța”. Sodalul pantofar Ioan Bărsan 'și-a încercat curajul și prezența de spirit prin predarea poeziei „Viitorul Românului” de Z. Anetinescu. Dl Bărsan s'a nu întrelase a se îndeletnici cât mai des în declamațiunile noastre. Notarul Apolzan, cetește scrisoarea lui „Benjamin Franklin către un prieten tânăr” de care am făcut mențiune mai sus. Tânărul Cornel Hulpuș „Dada” din „Căzania Țiganilor”, cu care ne întâlnim în ședința a 2-a, și de data asta a fost aplaudat pentru predarea pot zice măiestră a poeziei „Țiganul la vânat” dl Em. Suciu. Punctul final a revenit dlui N. Constantin, care ne-a eșecutat la violină de tot frumos compozițiile „Suvenerii de Mehadia”, „Eu mă duc, codrul rămâne”.

Cursul de altoit pomii din Orlat.

Razele dulci și căldute ale soarelui încep a da viață naturii, totul te chiamă la muncă. Pentru harnicul econom se deschid felurite căi, pe cari dacă la bate de cu vreme, cu începutul primăverii, bun drum își croiește pentru îmbunătățirea gospodăriei sale. Cărmacii Reuniunii noastre agricole, ca bunii economi 'și-au început și ei rodnică activitate, în folosul țaranului nostru, de cu primăvară. Problema lor a adauge aproape în fiecare zi la activul Reuniunii, își are efectul seu binefăcător și asupra noastră, a economilor.

Duminecă, 29 Martie n. e. comuna Orlat a fost locul, unde Reuniunea agricolă 'și-a trimis reprezentanții sei spre a ține cursul de altoit pomii. În aceeași zi s'a ținut și adunarea generală a băncii de credit și economii „Brădet II”, Orlatul, ca puține alte comune a avut fericirea a saluta drept easpeți ai sei, pe conducătorii a două așezăminte economice chemate a lucra mână în mână.

Comitetul central al Reuniunii agricole a avut de reprezentanți la acest curs pe președintele Reuniunii dl Dem. Comșa, secretarul Victor Tordășianu, din centru : pe membrii din comitet d-nii Ioan Popescu, proprietar în Sibiul, Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, și pe nou numitul membru, dl Petru Draghiș, prim-pretor în Săliște.

(În paranteză fie zis : am aflat, că comitetul central în ultima sa ședință a instituit cu rezerva aprobării adunării generale proxime, în postul de vice-preșident la locul devenit vacant prin moartea mult regretatului fost vice-preșident, Dr. D. P. Barcianu, pe vechiul membru în comitet, căpitanul Pantaleon Lucaș, ear' în locul acestuia pe dl P. Dragiș).

Înainte de a se începe cursul, reprezentanții Reuniunii au asistat la serviciul divin, încheiat cu o frumoasă predică despre păcat, rostită cu rară vervă oratorică, de tânărul și zelosul paroh, dl Decsi.

Cursul s'a ținut în una din salele mai

marii ale școlii, care abia a încăput pe participanți : preoți, învățători, notari, primar., economi și copii de școală.

Președintele Reuniunii, d-nul Dem. Comșa, bineventând pe participanți, scoate în relief cultura pomilor, asupra căreia ține o prelegere formală. Aduce cuvinte de laudă corpului învățătoresc din Orlat și îndeosebi, învățătorul I. Stoia, încredințat cu conducerea școlii de pomi, care într-o singură zi cu concursul elevilor sei a altoit nu mai puțin de 400 pomi.

Atât dl Comșa, cât și dl învățător Stoia, altoesc mai multe zeci de pomișori diferiți. Ar fi să mă estind prea mult voind să amintesc și numai în treacă despre toate lucrurile folositoare, despre cari dl Comșa ne-a vorbit de dat. aceasta.

Înainte de încheiere, secretarul reuniunii, dl Tordășianu, ne pune la inimă spriginirea Reuniunii, acest așezământ, creat anume pentru a chibzui asupra căilor și mijloacelor, ca-i tind la bunăstarea și înflorirea țaranului nostru.

La fine s'au împărțit între economii 250 meri și 100 peri pădurești și mai multe sute mlădițe de altoit și câțiva altoi, meri pătuli.

Directorul școlar, dl Ioan Giurgiu, mulțumește în numele comunei pentru onoarea dată Orlatului și dorește conducătorilor Reuniunii multă fericire.

La masa dată în restaurantul Hita pe lângă frumoase cântări, s'au ținut și frumoase discursuri.

Spin.

PARTEA ECONOMICĂ.

Stupăritul.

Prelegere populară.

(Urmare).

Albinele lucrătoare. În o coșniță sunt vre-o 30,000 albine lucrătoare, 2—3000 trântori și o singură matcă. Tot cam 3000 trântori cântăresc un Kgr. ear albine cam 6000 un Kgr.

Să vedeți D-voastră regnla ce o au albinele lucrătoare în o coșniță cu toate că sunt așa multe v'ar lua mirare. D-voastră unde sunteți numai câte 2 ori 3 la un lucru nu puteți îngădui unul după altul ca să-l faceți; dar ele că 's cu miile oare cum fac?...

Albinele bătrâne zi de zi sunt pe câmp adunând și aducând acasă miere și ceară. Albinele tinere lucră la faguri, nutrește puil curățesc uriciunea din coșniță și o duc afară, ori o așează pe marginea coșniței de unde stuparul o mătură. O parte din albine străjuesc mereu, unele sburând împrejur prin aer, altele la urdiniș ca să nu vină vre-un dușman d. ex. albine străine, gândaci, vespi, buzganii ș. a. Cât ce simt așa ceva, dau alarm și cele din launtru și-l iau la goană pe dușman, împungându-l cu acele lor, întocmai ca soldații cu săbiile.

Mă gândesc de multe ori când privesc lucrarea lor, că în o coșniță e întocmai regula cătănească dela o casarmă de soldați. Acolo încă soldații vecinic străjuesc la poartă și de voești să intri te întreabă cine ești și ce cauți?... De presupun că ești om rău, la moment te regulează. Așa e și la micile albine. Odată prind un gândac și îl vir în urdiniș la o coșniță după ce îi rup aripile. Eram curios să ved ce să va întâmpla!... Deodată două albine îi stau înainte, gândacul meu cum era el mare și nepăsător, dă înainte. Albinele curagioase să pun pe el, începând a sbîrni, adevă dedau „alarm”. La moment sosesc de sus o droaie de albine, cari punându-se pe gândac, îl împungeau mereu trăgându-l afară. Gândacul cu putere fiind nu să lăsa, dar și micile albine nu conteneau de loc, ci care cum să ostenea alta

și lua locul. De odată ved că „Golaf” a căzut invins, albinele îl trag afară și îl dau jos de pe poliță, abia mai dând semne de viață.

Nu pot să uit nici de cum, osteneau micilor albine. Cum nu să greșeau ele, ci toate trăgeau tot într'o parte. Cum mi-se rânduiau ele ostendându-se! Cum la început cele două detera „alarm”! Și preste tot cu ce curajie să apărau ele!

Ne mirăm vedeți, de toate aceste, dar apoi privind un fagur, ce mirare te cuprinde, văzând minunata măeserie a facerii lui? El constă dintr'un paret subțire la mijloc care are pe amândouă părțile celule, în cari să depune miere și să prăsesc albinele. Albinele fac fagurii, acățându-se una de alta, ca și lucrătorii la facerea unei case când dau cărămizile din mână în mână.

Cum le-a lăsat Dumnezeu pe cele atât de măestre? Ce materii folosesc și cum le prelucra ele oare, niște ființe atât de neînsemnate ce sunt în vedere?...

Să le descriem puțin corpul lor, dar de nu vom înțelege apoi toate aceste mai bine!

De luăm în mână o albină, aflăm la corpul ei următoarele părți : cap, pept, foale și picioare.

La cap vedeți două organe gre, foarte mișcătoare, care sunt ca organe ale mișcării. În vârful lor două laturile capului sunt cu mai multe lăcușuri, în care el, numiți ochi compoziți, această poate vedea în toate multe părți deodată. În vârful rilor din depărtare. În apropiere are ochi simpli, au formă de triunghi și au ochi simpli. Ca ei să se pot vedea la săvârșirea lucrului, adunarea și nectului, cari pregătesc mierea.

(Va urma)

Mulțămită publică.

I.

La „Masa studenților” dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad au încetat următoarele contribuții benevole :

1. Dela institutele de credit și economii :

- a) „Albina” din Sibiu . . . 400 cor.
- b) „Victoria” din Arad . . . 500
- c) „Crisana” din Brad . . . 100
- d) „Doina” din Câmpeni . . . 100
- e) „Iulia” din Alba-Iulia . . . 100
- f) „Auraria” din Abrud . . . 50
- g) „Sebeșana” din Sebeș . . . 25
- h) „Lipovana” din Lipova . . . 20
- i) „Dunăreana” din T. Kubin . . . 15

2. Dela corpul profesional din Brad, ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, medic gimnasial, răposat la 2 Aprilie a. e. 17 coroane.

3. Dela Dr. Pavel Oprîș, profesor gimnasial și familia, ca cunună eternă pentru fericitul seu naș Ioan Rusu, medic la Brad 10 cor.

4. Dela Petru Tisa, adv. P. Tova, binefăcător pe viață 20 coroane.

II.

La „Fondul elevilor morboși” dela gimnasiul gr.-or. din Brad, ajutor dela „Albina” din Sibiu 200 cor.

III.

La „Fondul Șaguna” dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad cu menirea de-a providea studenții miseri cu cărți de studiu, ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, fost casar la „Crisana” dela societatea „Crisana” din Brad 30 cor.

Marinimosii bine făcători primească expresiunea profundei mulțămite!

Brad, 7 Aprilie 1903.

Comisiunea administratoare :
George Parău, președinte, Pavel Oprîș, casar.

1000.000
KORONA
ESETLEG A LEGNAGYOBBI NYEREMÉNY!

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legkisebbéig osztva:
1.000.000 korona.

Korona	
1	juralom 600000
1	nyer. á 400000
1	" " 200000
2	" " 100000
1	" " 50000
2	" " 50000
1	" " 70000
2	" " 60000
1	" " 50000
1	" " 40000
1	" " 30000
1	" " 25000
1	" " 20000
1	" " 15000
36	" " 10000
67	" " 5000
3	" " 3000
437	" " 2000
603	" " 1000
1528	" " 500
140	" " 300
34450	" " 200
4650	" " 170
4850	" " 130
100	" " 100
4350	" " 80
3350	" " 40
55,000	nyer. és jut. kor. összegje: 14.459,000

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsolva és közönségesen húzandók.

II Noroc excelent II la TÖRÖK.

Mulți s'au fericit prin noi. S'a câștigat dela noi mai mult de 10 milioane de coroane. In toată lumea cele mai norocoase lose se trage dela loteria noastră care se va deschide nu peste mult.

110,000 lose cu **55,000** LOSE CU CÂȘTIG se va pune pe sort, adică va câștiga jumătate din toate losele ce se vor trage, dupăcum arată nota de mai la vale. In 5 luni se va trage la sort 14 milioane 459 mii de coroane, ce e un capital colosal. Toată campania noastră e sub priveghierea statului.

Prețurile clase I de lose sunt următoarele:
o optime (1/8) fl. —.75 sau 1.50 cor.
un pătrar (1/4) " 1.50 " 3.— "
o jumătate (1/2) " 3.— " 6.— "
un întreg (1) " 6.— " 12.— "

Losele vor fi distribuite după ce banii se vor trimite, sau poste restante.
Se poate comanda până:
20 Aprilie a. e. st. n.
Casa de bancă a lui
Török A. și soțul
— BUDAPESTA. —
Cea mai mare casă de lose!
Loteriile mai de frunte ale noastre sunt:
PRINCIPALA: VI, Teréz-körút 46/a.
LATERALE: 1. Váci körút 4.
2. Muzeum körút 11
3. Erzsébet-körút 54.

Scrisoarea pentru comandă să tae. Banca **Török A. și soțul, Budapesta.**
Vă rog a-mi trimite _____ losuri originale de 1-a clasă de ale loteriei de clasă împreună cu planul oficios.

Suma de _____ Coroane { Vă rog a o rambursa o trimit cu mandat postal o alătur în note de bancă (în timbre) } se nu convine se țerge.

Adresa corosor _____

Celea mai ieftine și mai bune ghete și
Ghetele „Turul“

Bărbătești cu gumi 2 fl. 50 cr.	Bărbătești cu inchiotor 2.80 cr.	Femeiești cu gumi 2 fl. 25 cr.
Femeiești cu șiret 2 fl. 80 cr.	Femeiești cu nasturi 3 fl.	Ghete de copii dela 1 fl. în sus.

Magazinul de ghete a fabricii „Turul“:
Arad, Andrassy-tér Nr. 4 (Hotel Palatin)
Se sprijinim industria din patrie!!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.
Nu e crucea Volta. Nu e leac secret.
vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, ausul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eără pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prăfuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.
624 -153

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la morburii învechite.
Prețul aparatului mic e Cor. 4. folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:
Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cea mai mare fabrică de coase în lume e fabrica „BUR“ a cărei singur și exclusiv reprezentant și vânzător e
WINKLER ȘI GRAUER
Kőbánya, Nr. 34.

Cine vrea să-și cumpere o coasă bună și trainică, acela să nu-și cumpere coasă, până nu va cere dela firma de sus un catalog ilustrat, ce i se va trimite numai decât gratuit. Lunile de iarnă sunt mai potrivite pentru adunare de comande.

Adunătorilor rabat! Garanția deplină! Serviciu prompt!
Mai multe mii de scrisori de mulțumită și comandare stau la dispoziție on. public.
I briel de transval 1 fl. 50 cr.

Fondat 1840. Fondat 1840.

STEINITZER N.
Prăvălie de materii de văpsit, zugrăvit și de lacuri exclusiv
— Arad, Piața Andrassy Nr. 3. —

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu pentru parchet.

Văpsea, Firnaiz, Carbolineu,	Terpentin, Ulei de in,	Șerlack, Brunolin, Căciu.

Toate necesariile pentru tâmplărie. Pensule. Model pentru păreți. Deposit bogat de materialuri de specialitate. Comandele din provincie se execută punctual.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 217.
931 1-5